

In Europese bossen leven meer wilde honingbijvolken dan gedacht

Tekst Henk van der Scheer

In Europa leven honingbijen van nature in bladverliezende of gemengde bossen. Tegenwoordig wordt algemeen aangenomen dat wilde honingbijvolken, in het Engels feral honey bee colonies, het in de natuur niet lang uithouden. Verlies van leefgebied en domesticatie door de mens beperken de mogelijkheden tot vestiging en komt het al tot vestiging dan zouden parasieten en ziekteverwekkers er voor zorgen dat wilde volken na een paar jaar te gronde gaan. Wasmotten ruimen daarna de raten op.

Feitelijke gegevens over het voorkomen van wilde honingbijvolken ontbreken. Reden voor Kohl en Rutschmann (2018) om op zoek te gaan naar wilde bijenvolken in twee bijna-natuurlijke beukenbossen in Duitsland. Het ene bos ligt in het midden van Thüringen, het andere in de Schwäbische Alb in het zuidwesten van Duitsland. Beuken komen van nature algemeen in Europa voor en kunnen wel 300 jaar oud worden. Ze zijn een kensoort van de plantengemeenschap bochtige smele-beukenbos en zijn vaak dominant aanwezig in bossen in Centraal-Europa.

In het bos in Thüringen werden honingbijen gelokt door sterk geconcentreerd suikerwater met daarin anijs-essence aan te bieden. Dat aanbod werd gedaan in donkere kasten in periodes dat er weinig nectar te vinden was. De bijen die op het aanbod afkwamen werden gevangen, gemerkt met gekleurde schellak en gevolgd naar hun nest. In het bos in de Schwäbische Alb werd op een andere manier naar wilde bijenvolken gezocht. In dat bos kende men de plaatsen waar in voorgaande jaren nestholten waren uitgehakt door de zwarte specht. Dergelijke nestholten zijn potentiële nestgelegenheden voor honingbijvolken. Die nestholten werden bezocht en met

het oog werd geobserveerd of daar bijen in en uit vlogen en met stuifmeel thuis kwamen.

Het resulteerde in de vaststelling dat er 0,11-0,14 volken per vierkante kilometer voorkwamen in de bossen. De volken kwamen niet alleen aan de rand van het bos voor, maar ook diep in het bos. De gemiddelde afstand tot de

Beuken in de Schwäbische Alb. (A) Foto van een beukenboom met openingen gemaakt door de zwarte specht. (B) Close-up van een oude spechtenholte bewoond door een honingbijenvolk. Foto Patrick Laurenz Kohl.

dichtstbijzijnde bijenstand bedroeg 2600 meter. De speurbijen van dergelijke bijenstanden gingen veel minder ver, gemiddeld 470 meter, het bos in om nestplaatsen te zoeken. Het is daarom waarschijnlijk dat de volken in de bossen geen zwermen zijn die direct van door imkers gehouden volken zijn afgesplitst. Op grond van de gegevens extrapoleerden de onderzoekers dat er enkele duizenden wilde honingbijvolken in de bossen in Duitsland leven, ongeveer 1 volk per 10 km². Dat zijn er niet zo veel, maar toch veel meer dan algemeen wordt aangenomen. In een volgend onderzoek zou moeten blijken hoelang die volken in leven blijven.

Volgens Seeley (2007) waren de meeste honingbijvolken die in 2002 werden gelokaliseerd het Arnot Forest in het noordoosten van de Verenigde Staten nog steeds in leven in de herfst van 2005; die overleefden dus minimaal drie jaar. De volken waren wel besmet met mijten, maar jaarlijks liepen de aantallen mijten in de herfst niet sterk op. Seeley concludeerde

daaruit dat de stabiele mijt-bij-relatie in het Arnot Forest de aanpassing weerspiegelt van de mijt-avirulentie en geen weerspiegeling is van de resistentie van de bij. ●

Literatuur

Kohl, P.L. en Rutschmann, B., 2018. The neglected bee trees: European beech forests as a home for feral honey bee colonies. *PeerJ* 6:e4602.

Seeley, T.D., 2007. Honey bees of the Arnot Forest: a population of feral colonies persisting with *Varroa destructor* in the northeastern United States. *Apidologie* 38(1):19-29.